

موفقیت چشمگیر آذربایجان در توسعه صنعت راه آهن

جمهوری آذربایجان، همسایه شمالی ایران یکی از کشورهای مهمی است که توانسته است در مقوله حمل و نقل ریلی پیشرفت‌های قابل توجهی داشته باشد، به گونه‌ای که طبق گزارش‌های جهانی توانسته است در سال 2017 از نظر کیفیت زیرساخت‌های ریلی به رده 29 در دنیا دست پیدا کند.

به گزارش آران نیوز: براساس گزارش‌های مجمع جهانی اقتصاد، این کشور از نظر تراکم خطوط ریلی در رده 33 جهان قرار داشته و از نظر کارایی حمل و نقل زمینی نیز جایگاه 22 را در میان کشورهای جهان در اختیار دارد. اگر به رتبه ایران نگاهی بیندازیم می‌بینیم که ایران از نظر کیفیت زیرساخت‌های ریلی در رتبه 44 جهان قرار دارد، از نظر تراکم خطوط ریلی 68 است و از لحاظ کارایی حمل و نقل زمینی نیز در جایگاه 58 جهانی جای دارد. مقایسه‌ای بین این آمار و رتبه ایران در این زیرشاخص‌ها، پرسشی پدید می‌آورد که چرا و چگونه آذربایجان توانسته است به این جایگاه دست پیدا کند، اما ایران به‌رغم ظرفیت‌های فراوانی که دارد، در این امر مهم ضعیف‌تر عمل کرده است؟ در ادامه سعی می‌کنیم با پیگیری روند و تاریخچه تحول صنعت حمل و نقل ریلی در آذربایجان به این پرسش و سوالات دیگری از این دست، پاسخ دهیم.

پیدایش و تحول یک صنعت

تاریخچه پیدایش حمل و نقل ریلی و افتتاح نخستین خط آهن در جمهوری آذربایجان به دورانی برمی‌گردد که این کشور تحت امپراتوری روسیه قرار داشت. نخستین خط ریلی در آذربایجان در سال 1878 کلید خورد و در سال 1880 در محدوده باکو، پایتخت جمهوری آذربایجان، افتتاح شد. نخستین مسیر طولانی نیز در سال 1883 ایجاد شد که باکو را به تفلیس در گرجستان متصل می‌کرد. در سال 1900 خطوط ریلی گسترده‌تر شد و پتروسک (ماخاچ‌قلعه) در داغستان را نیز در بر گرفت و آذربایجان را به سایر مناطق امپراتوری روسیه و بعدها شوروی سابق متصل کرد. در سال 1908 نیز با توسعه خطوط ریلی، این کشور به ارمنستان و نخجوان نیز متصل شد.

پس از فروپاشی امپراتوری روسیه و وقوع انقلاب در این کشور، این کشور در میان کشورهای اتحاد جماهیر شوروی قرار گرفت. یکی از دلایلی که موجب توسعه زیرساخت‌های ریلی و بهبود کیفیت آن در جمهوری آذربایجان شد، توسعه و در دسترس بودن منابع برق و آب در این کشور بود که منجر به توسعه سریع و برقی شدن خطوط راه‌آهن در این کشور شد. سابقه استفاده از نیروی برق در خطوط راه‌آهن این کشور به سال 1926 برمی‌گردد. خط مستقیم بین باکو و مناطق اطرافش در واقع نخستین خط آهن با نیروی برق در شوروی سابق بود.

خروج از سرزمین تزارها

پس از سال 1991 جمهوری آذربایجان استقلال پیدا کرد و خطوط راه‌آهن دولتی این کشور در همین سال تشکیل شد. با این حال در سال‌های آتی دولت این کشور به سمت و سویی حرکت کرده است که سودآوری در بخش حمل و نقل ریلی را مد نظر قرار داده و به اصول اقتصادی حاکم بر صنایع توجه کرده است. دولت آذربایجان در سال‌های اخیر از بانک توسعه آسیایی درخواست کرده تا در تامین مالی بخش راه‌آهن در این کشور کمک کند و علاوه بر آن اصلاحاتی را در شرکت‌های ریلی ایجاد کرده است. از جمله این اصلاحات می‌توان به بازسازی مالی این شرکت‌ها اشاره کرد. علاوه بر این، دولت دست به بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل ریلی در این کشور به‌خصوص در بخش کریدور شمال به جنوب زده است. بانک توسعه آسیایی با تخصیص اعتباری در حدود 200 میلیون دلار به جمهوری آذربایجان، توسعه این صنعت را در این کشور قوت خواهد بخشید.

این توجه در اولویت‌های دولت قرار گرفته و بخشی از برنامه توسعه خطوط راه‌آهن در فاصله سال‌های 2016 تا 2020 است که گمان می‌رود مشوقی برای حمل و نقل پایدار باشد. در گزارشی که در سال 2013 منتشر شد، مجمع جهانی اقتصاد جمهوری آذربایجان را در رتبه 35 جهان از نظر کیفیت زیرساخت‌های ریلی قرار داده بود و در سال 2015 نیز رتبه 36 را در اختیار داشت. با این حال با برنامه‌هایی که دولت این کشور در دو سال اخیر پیگیری کرده است، شاخص‌های مربوط به کیفیت زیرساخت‌های ریلی در این کشور به خوبی بهبود یافته است. جمهوری آذربایجان در سال 2015 از نظر تراکم خطوط راه‌آهن نیز در جایگاه 32 قرار گرفته بود. این امر نشان دهنده توجه به کیفیت ریلی در سال‌های اخیر در آذربایجان است تا گسترش چشمگیر خطوط راه‌آهن. / دنیای اقتصاد

سخن آخر

در بخش نخست در مورد تفاوت‌های توسعه راه‌آهن در ایران و جمهوری آذربایجان پرسشی مطرح کردیم که اکنون می‌توان تا حدودی به آن پاسخ گفت. تبدیل شدن صنعت ریلی به یکی از اولویت‌های دولت، سرمایه‌گذاری در حمل و نقل ریلی (حتی با استفاده از سرمایه بانک توسعه آسیایی)، ایجاد یک نقشه راه و استراتژی هدفمند برای پیشرفت این صنعت در فاصله سال‌های 2016 تا 2020 و نیز سعی در تبدیل شرکت‌های راه‌آهن به شرکت‌هایی سودده و اقتصادی از جمله راهکارهایی هستند که در سال‌های اخیر در جمهوری آذربایجان مورد توجه قرار گرفته‌اند و همین امر از مهم‌ترین عواملی بوده که موجب بهبود کیفیت زیرساخت‌های ریلی در آنها شده است.